

"Články doktora Vedrala a články doktora Berana"

§ 3 (1) Výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiných a nesmí být v rozporu s dobrými mravy.

- rozdíl mezi právem a nárokem

-> nárok je časově omezen, může být promlčen

- zásada bezformálnosti právních úkonů - právní úkon je možno uzavřít v jakékoli formě, nestanoví-li zákon jinak

- právní skutečnosti jsou okolnosti se kterými právní norma spojuje vznik, změnu či zánik právního vztahu

(rozvod - konstitutivní rozhodnutí; smrt, narození)

- protiprávní stav - nastala nezávisle na lidské vůli, hrozící škody (povodeň, pád stromu)

- složené právní skutečnosti - právo na pojistné plnění (smlouva a událost)

- právní úkon je projev vůle, který stanovuje právní vztah (§34 Obč.zákoníku)

- smlouva (dvoustranný nebo vícestranný úkon)

- jednostranný právní úkon

§ 12 (1) Písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se fyzické osoby nebo jejích projevů osobní povahy smějí být pořizeny nebo použity jen s jejím svolením.

= právní úkon

- jako právní úkon se chápe i reklamace (vytknutí vady)

- právní úkon musí mít určité náležitosti - **vůle, osoby, projevu, předmětu**

Náležitosti osoby

- zda-li mají subjektivitu

Náležitosti vůle

- svobodná, vážná - nesmí být učiněna v žertu, při hře, musí být prosta omylu (rozporu skutečnosti a vědomí jednatelického subjektu) - omyl v pohnutce nemá význam

-> simulace, disimulace a mentální rezervace

§ 41a *Má-li být právním úkonem zastřen právní úkon jiný, platí tento jiný úkon, odpovídá-li to vůli účastníků a jsou-li splněny všechny jeho náležitosti* = **DISIMULACE** Neplatnosti takového právního úkonu se nelze dovolávat vůči účastníku, který jej považoval za nezastřený = **OCHRANA PŘED PRÁVNÍM ÚKONEM UZAVŘENÝM V ŽERTU**

- vůle se může upínat k jednání (chci zvednout ruku), k nějakému právnímu jednání (chci způsobit nějaké právní následky), ke konkrétnímu právnímu jednání

- svoboda vůle -> fyzické násilí (vis absoluta), bezprávná výhrůžka (vis compulsiva) -> vyhrožují protiprávním jednáním; intenzita, musí směřovat vůči někomu (hrozba vůči osobě nebo osobě blízké)

Náležitosti projevu:

- srozumitelný - adresovaný X neadresovaný; absolutní X relativní nesrozumitelnost - dle toho se stanovují právní následky

- určitý - o neurčitý právní úkon se jedná tehdy, že jeho obsah není zjistitelný výkladem; vnitřní rozpory, některé požadavky na určitost stanovuje i zákon (př. §5 zákona o KN)

- v požadované formě -

Pravidla výkladu právních úkonů:

- je odlišný s výkladem zákona

- výklad jazykový, gramatický, teleologický, systematický ... -> jde o zjištění vůle subjektu, §35 odst. 2

-> při výkladu nevycházíme jen z právního úkonu, ale i z jiných okolností (následné chování stran...)

- závěť je neadresovaným právním úkonem

FORMA PR.ÚKONU

- písemná, ústní, zpřísněná
  - má-li být stanovena forma, musí být stanovena v zákoně nebo ve smlouvě (relativně neplatný pr.úkon)
  - když se někde stanovuje forma pro pr.úkon ,tak se stanovuje i forma pro jeho změnu či zánik
  - pokud z návrhu smlouvy nevyplývá-li něco jiného, lze ho akceptovat ústně
  - písemnost: obsah je vyjádřen grafickými znaky
  - autentičnost, je zde potvrzení vůle subjektu, která je jistým způsobem identifikovatelná
  - musí tu být podpis - právně relevantní může být i podpis "tvůj otec Jiří", pokud se ví, kdo se skrývá pod pseudonymem, tak zde není problém
- (§ 40, odst. 5 - osoby negramotné -> musí rozumět obsahu)

seminář 26.10.2010

- § 43a je smlouva o jízdenkách uzavřena až v momentě vydání jízdenky automatem

- příklad č. 5:

- prokázalo se, že před tím byly dohody o vyšší kupní ceně
- dokázalo se, že předtím již paní uzavírala smlouvy, tudíž byla schopna pochopit obsah smlouvy
- otázka omylu §49a - vylučuje možnost dovolávat se omylu v případě lehkomyšlného jednání

(omyl způsobuje pouze relativní neplatnost)

- může znamenat nepoměr mezi cenami rozpor s dobrými mravy - soudy vyšly z toho, že ten rozpor doložit nemůže (§39)

příklad č. 8

- vůle byla jiná, než projevená -> smlouva bude neplatná

platnost	x	účinnost	smlouvy
- okamžikem účinnosti přijetí návrhu § 44 odst.1 smlouvy		- vznikají práva a povinnosti ze	
smlouvě, přejímaném		- nastávají právní následky ve nebo v právním úkonu	
		- standardně s dobou platnosti	

- **podmínky:** účinky mohou být závisle jen na vůli jedné ze stran, ať už suspensivní nebo rezolutivní;

určení času

- zpětná účinnost: problém je ve vztahu ke třetím osobám
- § 47 - rozhodnutí katastru nemovitostí o vklad - smlouva nenabývá účinnosti vkladem, ale musí být účinná dřív, než bude návrh podán (věcně právní účinky - přistupuje k tomu, aby došlo k nabytí věcného práva)
- § 28 - zákonní zástupce
- § 175 o.s.ř.

OCHRANA SPOTŘEBITELE

- = spotřebitelem jsou pouze fyzické osoby (§ 52)
- u dodavatele je podstatná obchodní nebo podnikatelské oprávnění
- ochrana v obchodně právních vztazích je posílena v ú 262 Obch.zákoníku
- uzavírání smluv na dálku (objednávka sekačky na trávu, poseká 2ha trávy a pak odstoupí od smlouvy dle §53, odst. 7 - má právo na vrácení plné kupní ceny?), mimo obchodní prostory dodavatele a nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách
- koupě na pouti u stánku - vztahuje se na nás ochrana dle § 57
- § 55 odst. 1 - můžeme se odchýlit od dispozitivních ujednání v neprospěch dodavatele

Způsobilost fyzických osob, subjektivita

- subjektu právo přičítá práva a povinnosti
- právnická osoba je jistá umělá konstrukce a můžeme se dohadovat, jestli je subjektem práva
- subjektem z hlediska práva není člověk, ale fyzická osob
- diskuzi vzbuzují živá zvířata z pohledu subjektu - ve světě se řeší práva zvířat v zoologických zahradách
- návrh nového občanského zákoníku jde dál, neřeší jen otázku "co je to zvíře", ale řeší i škodu způsobitou zvířetem, jako věc obliby - obecně složku zvířat posouvá dál
- subjektem není firma, podnik (ledaže se jedná o státní podnik) - obecně je předmět; sdružení podle ObčZ (§829) => soukromoprávní subjekty
- podílové fondy - nejsou subjekty

Člověk jako fyzická osoba

- **nabývá** způsobilost práv a povinností narozením, nebo dítě počaté, pokud se narodí jako živé
- v civilním právu odkazujeme na vyhlášku č. **11/1988 Sb., o hlášení ukončení těhotenství, úmrtí dítěte a úmrtí matky** (provádí zákon o péči lidu):
  - > význam má okamžik, kdy se dítě dostane ven a porodní hmotnost
  - > musí zde být známka života = známkami života se rozumějí dech nebo akce srdeční nebo pulsace pupečnicku nebo aktivní pohyb svalstva, i když pupečník nebyl přerušen nebo placenta nebyla porozena (podle civilního pojetí)
  - > mezní porodní hmotnost = 500g, pokud má nižší váhu, tak musí přežít alespoň 24 hodin (11/1988 Sb.)
- způsobilost mít práva a povinnosti **nelze omezit**, lze ji částečně změnit, a to změnou identity (předělání z muže na ženu) -> občanská úprava to vůbec neřeší
  - > lékaři změnu identity vnímají jako lékařský problém
  - > lékaři změnu pohlaví nepřipustí, pokud nejsou vyřešení rodinné vztahy (manželství apod.)
  - > okamžik rozhodný pro změnu identity?
    - => řeší to návrh ObčZ - rozhodující je lékařská změna, není to vázáno na rozhodnutí, rozhodující vidí chirurgickou změnu a se zánikem reprodukčních schopností
  - manželství dál netrvá, nemůže být přeměno na registrovaný partnerství (to zaniká taky)
- způsobilost **zaniká** smrtí a prohlášení za mrtvého
  - právo neřeší co je smrt, vychází se z lékařského pojetí - mozková smrt
  - > musí být přítomen lékař k ohledání mrtvého
  - § 175 OSŘ - prohlášení za mrtvého -> havárie, nezvěstný (nejdříve vydá vyhlášku, kterou vyzve nezvěstného a kohokoli, kdo o tom nezvěstném má nějaké informace, aby se přihlásili - prohlásí ho za mrtvého po delší době /7 let -návrh ObčZ/)
  - > konstitutivní charakter rozhodnutí
  - soud při vydávání rozsudku stanoví předpokládaný den smrti

Způsobilost k právním úkonům (§7 - 10)

- svým jednáním nabývat práv a povinností
- nabývá se postupně, věkem - budeme zkoumat rozumovou a volní složku - jestli dítě bylo schopno ovládat své jednání, schopnost posoudit následky svého jednání -> s ohledem na věk, ne s ohledem na konkrétního člověka (příklad č. 4 - otázkou je jestli si běžně desetileté dítě kupuje věci v takové hodnotě; jestli rozpozná reálnou hodnotu 3.000,-; měla by zde převážít ochrana nezletilce, ne dobré víry)

Seminář z 9.11.

- u paragrafu § 55 ObčZ. je novelou způsobena absolutní neplatnost
- v případě, že jde o koupi u stánku -> nejde o situaci, kdy by měl být spotřebitel chráněn (jinak je to u náhodných prodejců s voňavkami)

PRÁVNICKÉ OSOBY

= něco, co za právnickou osobu prohlásíme

- **typy právnických osob (§18):** korporace (obchodní společnosti, občanská sdružení, profesní komory, politické strany, církve ...), nadace a fondy (účelově určený majetek), územně samosprávné celky (obce, kraje, Praha), další, které jsou stanovené zákonem (česká televize, český rozhlas, státní podniky, ČNB...)
- městské části mají subjektivitu podle zákona o hlavním městě Praze, kdežto ve statutárních městech nemají subjektivitu
- subjektivitu má jen univerzita, ne fakulta
- **rozlišujeme** subjekty soukromého práva a veřejného práva -> rozdíl je v tom, že subjekty veřejného práva vznikají ze zákona, soukromého práva na základě smlouvy
  - > veřejnoprávní korporace = subjekty veřejného práva; entity, kterým právo přiznává práva a povinnosti v oblasti veřejného práva

- současná právní úprava je velmi komplikovaná, je zde obecná úprava - vše podstatné se soustředí do zvláštních úprav, to vede k tomu, že některé obecné otázky jsou ve zvláštních zákonech upraveny odlišně, a některé otázky jsou upraveny jen v některých zákonech - příklad na "předběžné společnosti"-> je upravena jen v některých zákonech, není důvod proč by to nemohlo být upraveno obecně

-> v návrhu ObčZ to má být upraveno následně:

obecná úprava

korporace

fundace

spolek

nadace

= pro všechny korporace se použije jejich zvláštní úprava, není-li to tam, použije se úprava spolku, následně obecná úprava pro korporaci, a neřeší-li to ani tato úprava, použije se "obecná úprava"

- **základní znaky PO:**

- a) právní způsobilost
- b) deliktní způsobilost
- c) musí mít majetkovou způsobilost (vlastnit majetek)
- d) vnitřní struktura - statutární orgán, kterým PO jedná (stát nemá statutární orgán, za obec jedná obecní rada)

- **identifikační znaky:**

- firma - má být nezaměnitelný, může se dovolávat na základě nekalé soutěže
- sídlo

- PO vznikají dvou fázově - rozdíl mezi založením (společenskou smlouvou, zakládací listinou...) a

vznikem (zapsání do rejstříku)

-> rozlišujeme 3 druhy vzniku: evidenční, registrací a koncesí (předpokládá individuální rozhodnutí dané PO, nemusí zde být právní nárok)

-> u registrace jde o rozhodnutí soudu, které konstitutivně zakládá právo PO k zapsání do rejstříku

- společenství vlastníků bytů vzniká, občanské sdružení pokud ve stanovách připustí zřízení organizační složky; odborové organizace (dnem doručení stanov na ministerstvo vnitra), příspěvkové organizace ->

volné zakládání

- katolická církev vzniká jako subjekt na základě registračního principu (Pl. ÚS 2/06)

- *ultra vires* - PO má způsobilost jen k těm právním úkonům, které se týkají jeho předmětu činnosti (v českém právu tato zásada neplatí)

OCHRANA OSOBNOSTI

- do osobnostních práv lze zasahovat z důvodů stanovených zákonem (úřední licence)

- souhlas dotčeného - má své limity. může být odvolán

- licence zpravodajská, umělecká - nesmí být dotčeny zájmy toho člověka

- novinář většinou odpovídat nebude, odpovědné bude provozovatel média

- soukromí je chráněno i proti pravdivým údajům

- mezi další výjimky patří plnění zákonné povinnosti, výkon rozhodnutí exekucí

- občanský zákoník nám přiznává obranu pomocí: **odstraňovací a zdržovací žaloby, lze se domáhat satisfakce, zadostiučinění** (*morální* - omluvný dopis, zveřejnění rozsudku; či *peněžní*)

-> když není morální zadostiučinění dostatečné, lze přistoupit k peněžnímu, které se určí na základě kritérií, budeme zkoumat jak často k tomu zásahu došlo, jakým způsobem (to znamená, kolik lidí se to dozvědělo), činnost osoby (dle jeho profesního zaměření), soudci přihlížejí i k majetkovým poměrům škůdce

- pro odpovědnost ze zásahu do osobnostních práv není podstatné zavinění, ale v případě, že to udělal úmyslně, tak se to odrazí na výši odškodnění

- zohledňuje se i způsob svépomoci poškozeného

- každý má **právo na odpověď** a lze toto právo realizovat do 8 dnů; lze se ho domáhat proti provozovateli média, pokud to nesplní, musíme využít soudní cestu

- **právo na dodatečné sdělení** - když o někom informují, že je např. trestně stíhán, nebo probíhá jiné řízení, tak jsou následně povinni sdělit jakým způsobem toto řízení dopadlo

- ÚS rozhodl, že se právo na peněžité zadostiučinění nepromlčuje

- je zde i posmrtná ochrana § 15 ObčZ.

- problematika diskriminace -> k zásahu do osobnostních práv může dojít tehdy, dojde-li k tomu z konkrétních důvodů (náboženské vyznání, rasa...)

Příklad č. 23

- k zásahu do zdraví může občas dojít i bez informovaného souhlasu (v zákoně o péči o zdraví lidu)

- mrknout na usnesení uvedené v praktiku

Příklad č. 24

- nemůže vysoudit uzavření smlouvy, ale může se dožadovat náhrady nemajetkové škody

Příklad č. 18

- je zde zpravodajská licence, takže nejde o zásah do osobnostních práv

- kdyby to pacientka udělala ze své vůle a pro své účely, nelze tento čin zaštitit zpravodajskou licencí